

El teòleg protestant Jacques Ellul, en un dels seus assajos més controvertits, titulat *La subversió del cristianisme* (1984), partia en certa manera d'una paradoxa prou evident: en societats que podem considerar hereves d'una cultura i d'un humanisme arrelats en bona mesura en la tradició cristiana, algunes praxis i valors dominants sovint són manifestament contradictoris amb el nucli de determinades afirmacions evangèliques, algunes d'elles prou conegudes, que apunten a una forma radicalment diferent i nova d'entendre les relacions humanes, socials o de poder.

Enfront, per exemple, de la prescripció evangèlica d'*estimar els enemics* (Mt 5,43-47), els populismes emergents, alguns dels quals reivindiquen amb fervor les arrels cristianes d'Europa, acostumen a fer un ús intensiu de la retòrica amic-enemic, interior o exterior, i han convertit «l'amenaça» del fet migratori en un dels pilars del seu discurs xenòfob. O pensem, per exemple, en la recomanació evangèlica d'*escollir els darrers llocs* i de *no voler ser sempre els primers* (Lc 14,7-11 o Mt 23,8-12). En un context social i cultural en què es valora sobretot l'èxit sostingut en el temps, la competitivitat i l'exigència de ser capdavanters en tots els àmbits (des del tecnològic a l'esportiu), la humilitat pot esdevenir un signe de feblesa, de conformisme i fins i tot de manca d'autoestima personal o col·lectiva. Per no parlar d'altres afirmacions que desafien de manera gairebé escandalosa una cultura molt marcada per l'hedonisme, la cura de si mateix, la salut i la seguretat individual: «Qui vulgui salvar la pròpia vida, la perdrà; qui la vulgui perdre, la salvarà» (Mt 16,25). Es tracta d'afirmacions a voltes xocants i amb una forta càrrega fins i tot subversiva: «Si algú et pega en una galta, para-li també l'altra» (Lc 6,29-30); «Quan sóc feble és quan sóc realment fort» (2Co 12,10); «Ja no hi ha jueu ni grec, esclau ni lliure, home ni dona: tots sou un de sol» (Ga 3,28).

Fent un cert joc de paraules que ens permet el doble sentit del concepte, podríem dir que, si bé el cristianisme és notablement *subversiu* en alguns aspectes, no és menys cert que històricament alguns

dels seus principis ètics més desafiants probablement s'han *subvertit*. Aquesta és la qüestió que ha inspirat modestament el monogràfic que presentem: *el cristianisme, en allò que és evangèlicament axiològic, segueix mantenint avui una dimensió contracultural?* Ferran Sáez, en un article de caire introductori, una vegada aclarides les deficiències extemporànies del terme «contracultura» per a referir-se al cristianisme, parla del caràcter «literalment revolucionari» d'alguns passatges evangèlics. L'article d'Emili Turú tanca el monogràfic preguntant-se si els cristians d'avui són contraculturals com ho van ser els cristians dels primers segles, i respon que, si bé en alguns casos segurament encara és així, actualment la majoria són «cristians asimptomàtics».

Partint d'aquest marc general, les aportacions de Mireia Vidal, Neus Forcano, M. Rosa Buxarrais, Josep Otón, Teresa Forcades, Jordi Cuixart, Míriam Díez i Dídac Lagarriga presenten diverses perspectives crítiques sobre aspectes que van des de la pedagogia de la humilitat en un món marcat per la lògica de la competitivitat, fins a l'experiència de l'austeritat i el dejuni en un sentit ampli; sobre la necessitat de l'ésser humà, malgrat el progrés tecnològic, de recolzar-se en quelcom que vagi més enllà de la seva immanència (d'això abans en dèien *providència*); sobre el sentit evangèlic de la llibertat; sobre el caràcter gairebé *antisistèmic* que tenen avui la veritat i el perdó; o sobre el sentit de la fraternitat universal enfront del menyspreu de què són objecte els més febles en el context dels conflictes i les divisòries actuals, algunes d'elles agreujades arran de la pandèmia global.